

OCTAVIAN BITEȘCU

TAINA UNEI MONEDĂ

LUCEAFĂRUL, 19, 1976,

n. 49 (762), sâmbătă, 8 dec.

n. 8, 7.

Taina unei monede

Cercetările de numismatică medievală românească din ultimii 25 de ani au avut ca rezultat o mai bună cunoaștere a activității vechilor monetării care au funcționat în țările române. Mărginindu-ne, în cadrul acestor note, la Țara Românească, vom menționa că în urma cercetărilor amintite, s-a precizat în ultima vreme cind anume, sub domnia lui Vlaicu Vodă, au apărut primele emisiuni monetare românești, care a fost sistemul monetar adoptat inițial și ce evoluție a avut ulterior, la ce dată s-a încheiat activitatea regulată a monetărilor locale, unde și în ce perioade au funcționat aceste monetării. Ca un corolar al acestor cercetări, s-a putut stabili numele voievozilor care au bătut monede proprii, începind cu Vlaicu Vodă și sfârșind cu Basarab Laiotă, de la care se cunosc ultimele emisiuni monetare regulate ale Țării Românești, în a doua jumătate a secolului al XV-lea.

În șirul voievozilor emitenți, au rămas însă până astăzi și câteva lacune. Astfel, nu s-au găsit, cel puțin deocamdată, monede care să poată fi atribuite lui Radu al II-lea Prasnaglava (cel Chel) sau lui Alexandru I Aldea, fii ai lui Mircea cel Bătrîn, domnind succesiv în prima

jumătate a veacului al XV-lea. Nu se cunosc monede nici de la Vlad Tepeș, fiul lui Vlad Dracul și, prin urmare, nepot al lui Mircea cel Bătrîn. Lipsa unor emisiuni monetare ale lui Vlad Tepeș este cu atât mai greu de explicat, dacă se ține seama de anumite împrejurări care au marcat domnia lui. Într-adevăr, Vlad Tepeș este nu numai voievodul care, prin strălucitele sale fapte de arme, a ridicat un zid împotriva irezistibilei expansiuni otomane, la numai citiva ani de la cucerirea Constantinopolului și stergerea de pe harta lumii a imperiului bizantin de către Mohamed al II-lea; el a fost și un bun gospodar, cu grijă pentru dezvoltarea economică a Țării Românești. După douăzeci de ani de cercetări, sintem în măsură să afirmăm acum, cu toată siguranța, că Vlad Tepeș a bătut monedă; mai mult, o asemenea monedă există astăzi, e adevărat, într-un exemplar unic. Dar mai înainte de a prezenta acest unicat, să creionăm în fugă premisele care îndrituiau presupunerea că voievodul în discuție a făcut uz de dreptul monetar.

Se știe că Vlad Tepeș a domnit în trei rânduri: prima dată în octombrie—noiembrie 1448, cind întrerupe domnia lui Vladislav al II-lea; a doua oară, începind din iulie—august 1456 până în august 1462, cind este înlocuit de frațele său, Radu cel Frumos, adus de oștile otomane; în sfârșit, a treia domnie a durat mai puțin de două luni, noiembrie—decembrie 1476, Vlad Tepeș fiind asasinat de turci, în urma unui complot urzit de boieri.

A doua domnie a lui Vlad Tepeș este cea mai însemnată, datorită nu numai duratei sale, de șase ani încheiați. Ea a fost dominată de victoriile răsunătoare obținute de domnul Țării Românești împotriva armatelor sultanului Mohamed al II-lea. În același timp însă, Vlad Tepeș a luat și o serie de măsuri cu caracter

Octavian Iliescu

Continuare în pag. a 7-a

Taina unei monede

Urmare din pag. a 8-a

economic, tinzind să favorizeze dezvoltarea comerțului și apărind interesele negustorilor din Țara Românească împotriva privilegiilor de care beneficiau cei din Brașov. Aceste măsuri au generat de altfel un grav conflict între domn și negustorii brașoveni, conflict în urma căruia Vlad Tepeș avea să fie arestat în 1462 din ordinul lui Matei Corvin și închis la Buda, timp de 12 ani. În cadrul preocupărilor de dezvoltare a comerțului, baterea de monedă proprie ar fi fost o măsură complementară foarte necesară.

Pe de altă parte, cea de-a doua domnie a lui Vlad Tepeș se plasează exact între aceea a lui Vladislav al II-lea, de la care au rămas numeroase emisiuni de ducați de argint, cu numele său, și prima domnie a lui Radu cel Frumos, de la care de asemenea se cunosc citiva ducați de argint purtându-i numele. Ar fi fost deci firesc ca și în timpul scurs între aceste două domnii, Vlad Tepeș să se fi folosit și el de dreptul de a bate monedă. Și cum ducații lui Vladislav al II-lea și cei ai lui Radu cel Frumos au aceleași reprezentări atât pe avers, cât și pe revers, deosebindu-se doar prin numele emitentului, era de așteptat ca și de la Vlad Tepeș să se afle monede de tip similar, dar cu numele său, Vlad, în loc de Vladislav. Dar asemenea monede nu au fost semnalate până astăzi.

Mai există încă un argument care pledează în sprijinul ipotezei emiterii de monede de către Vlad Tepeș. Într-o scrisoare nedată, adresată negustorilor brașoveni, el arată că de acolo (adică de la Brașov) vor să vină „voinici” să-i slujească, dar că acum, nu are ducați să le plătească leafă. Această scrisoare este redactată probabil la începutul celei de-a doua domnii a lui Vlad Tepeș, cind voievodul era încă în bune relații cu brașovenii; pentru aceeași dată, constituie o dovadă și pecetea scrisorii, caracteristică începutului celei de-a doua domnii. Faptul că Vlad Tepeș mărturisește că „acum n-am ducați ca să le plătesc leafă”, denotă că el avea

Luceața, 1911, 1936, Nr. 49 (1962), Sora Bota, 4 dec.